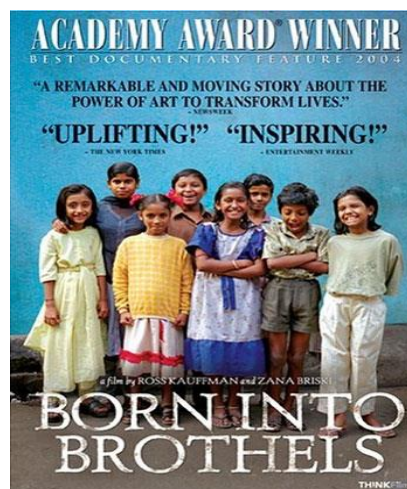

BORN INTO BROTHELS

ELS NENS DEL BARRI VERMELL

Proposta didàctica de Ramon Breu

SINOPSI

Les persones més estigmatitzades del Barri Vermell de Calcuta no són les prostitutes sinó els seus fills. Uns nens que viuen envoltats de pobresa, abusos i desesperació, i que tenen molt poques possibilitats d'escapar del destí de les seves mares o d'aspirar a una vida diferent. Els directors Zana Briski i Ross Kauffman mostren la sorprenent transformació que van viure els nens que van conèixer en el Barri Vermell de Calcuta (l'Índia). Briski, una fotògrafa professional, decideix un dia ensenyar fotografia i proporcionar càmeres als nens que viuen en un dels llocs més sòrdids i desesperançadors amb la finalitat de despertar-los les aptituds artístiques que tenen molts d'ells. Les fotografies que van fer els nens no són únicament exemples del seu talent i de les seves grans dots d'observació; reflecteixen que l'art és una força immensament alliberadora i enfortidora. Born into Brothels va rebre l'Òscar al millor documental l'any 2005.

FITXA DE LA PEL·LÍCULA

Títol: *Born into Brothels* (2004). EUA

Direcció: Ross Kauffman i Zana Briski

Producció: Red Light Films amb associació amb Thinkfilm i HBO/Cinemax Documentary Films.

Muntatge: Nancy Baker i Ross Kauffman

Música: John McDowell

Producció executiva: Geralyn White Dreyfous

Durada: 85 minuts

Versió original amb subtítols en castellà.

Amb la participació dels nens: Kochi, Avijit, Shanti, Manik, Puja, Gour, Suchitra, Tapasi i Mamuni.

Activitats de comprensió i de reflexió

1. Escriviu la sinopsi d'aquest documental.
2. Per què la gent del Barri Vermell no vol que els facin fotos?
3. Per què la Zana decideix ensenyar fotografia als nens i nenes del Barri Vermell?
4. Què fan les nenes a les cases del bordell? Quan les seves mares tenen clients, on van?
5. Què pretén la Zana quan s'emporta els nens al zoo o al mar? Què els crida més l'atenció del zoo?
6. La Suchitra rep pressions de la seva família perquè faci de prostituta. Ella no vol, però què diu quan li pregunten si veu alguna solució?
7. Quins problemes es troba la Zana quan intenta buscar un internat per als nens?
8. Per què els fan fer la prova de la SIDA als nens?
9. Per què els costa tant obtenir el passaport per en Avijit?
10. Com valoreu el final de la història dels nens del Barri Vermell?
11. Sempre no hi haurà una Zana que intenti alliberar els nens del Barri Vermell; quina seria, doncs, una solució global a la seva situació?

Llenguatge i tècniques audiovisuals

1. A les primeres imatges del documental observem els carrers i la gent del barri. Quin moviment fa la càmera?
2. En diversos moments del film es fa servir un recurs anomenat *càmera subjectiva*. Consisteix en fer entendre que el que es veu en pantalla és el que veu un personatge o el narrador de la història. Per què creieu que els directors l'han utilitzat tant en aquest film?
3. Opineu sobre el mètode de la Zana per ensenyar fotografia.
4. En quins moments es fa servir la càmera lenta? Amb quina intenció?

5. En Gour diu que la fotografia serveix per comunicar el comportament humà. Hi esteu d'acord? Quines altres maneres disposem per expressar el *comportament humà*?

6. Si llegiu la fitxa de la pel·lícula observareu que els muntadors del film són la Nancy Baker i el Ross Kauffman. Quina ha estat la seva feina com a muntadors o editors?

Lectures de suport

L'ÍNDIA: *ELS POBRES NO VALEM RES*

Malalts de càncer indis poden quedar-se sense tractament si es prohibeixen els genèrics.

Ajay Kumar no sap que el medicament que el manté viu podria pujar de preu més de 13 vegades, d'uns 150 a 2000 euros al mes. Té leucèmia mieloide crònica des de fa un any, i la controla amb *V-Net*, un genèric de *Glivec*, l'anticancerígen de la farmacèutica suïssa Novartis.

Si la multinacional guanya la demanda que ha interposat contra la llei de patents índia, el genèric deixarà de produir-se. El mateix podria passar amb altres medicaments. L'Índia exporta més de la meitat dels seus genèrics a països pobres.

Com en Kumar, la majoria dels qui prenen el genèric no saben la transcendència que té per a les seves vides la decisió que prengui el tribunal el 15 de febrer. *Són molt pobres per assabentar-se'n. La seva lluita diària per sobreviure, contra la malaltia i la fam, els manté ocupats*, diu una coordinadora de l'Associació per a l'Ajut a Pacients amb Càncer (CPAA, en les seves sigles en anglès), Neelima Batra.

El preu dels genèrics és ja insalvable per a les persones com a Kumar. La leucèmia va canviar la vida de tota la seva família. Fa un any eren pobres, però ara viuen en condicions extremes. Ell, de 40 anys, era jornaler de Bihar, un estat a l'est de l'Índia. Guanyava 60 rúpies al dia (una mica més d'un euro). Però va començar a trobar-se molt cansat. Cada cop més, fins que no va poder treballar. A l'hospital li van dir que tenia càncer a la sang i el van enviar a l'hospital de Nova Delhi. Es va emportar la seva esposa i els seus dos fills. Ara l'únic ingrés de la família és el del fill de 12 anys, que treballa en una botiga de te per 100 rúpies al mes (menys de dos euros).

No ens arriba ni per pagar l'habitació de la casa de descans (un refugi per a malalts que és propietat del Govern, que cobra uns 10 cèntims d'euro per dia), diu. Per al menjar i les medecines, depenen de la CPAA. Aquesta ONG compra alguns genèrics, i rep d'altres de les farmacèutiques índies. Així ajuden a uns 5.000 malalts. Els quals podrien no tenir accés al medicament si l'Índia acaba per protegir Glivec. *Desgraciadament els nostres recursos són limitats. Si els medicaments puguen, podrem atendre a menys persones*, explica Batra.

Malgrat tot, Kumar es considera afortunat: només una mica menys de la meitat dels qui necessiten el fàrmac el poden obtenir. Uns 20.000 prenen genèrics i 6.750 Glivec. Uns 25.000, simplement no en tenen accés. El problema principal, segons el president de l'associació, Yogendra Sapru, és que la producció no és suficient. A finals de 2003, forçada pels seus compromisos amb l'Organització Mundial del Comerç, l'Índia va donar a Glivec drets exclusius de mercat i sis de les nou companyies de genèrics van haver de plegar.

A principis de l'any passat, després d'un impugnació de la CPAA, el Govern de l'Índia va rebutjar la protecció del fàrmac per considerar que no és una innovació. A partir de llavors les empreses n'han tornat a produir però *encara no aconsegueixen cobrir els requeriments*, assegura en Sapru.

Per a *Novartis*, els 6.700 tractaments, que regala a través dels oncòlegs cobreixen el 99% dels pacients que prenen Glivec a l'Índia. L'intent de patent busca posicionar-se entre la creixent classe mitjana i alta, mentre que la farmacèutica afirma que no deixarà de regalar els medicaments als pobres. Això obeeix a una *lògica empresarial, que a la vegada demostra una significativa dimensió de responsabilitat social corporativa*, diu el president de *Novartis* a Espanya i responsable de mercats emergents, Jesús Acebillo.

No n'hi ha prou en què la companyia suïssa regali la medecina, segons les ONG. La seva postura suposaria un precedent perquè l'Índia concedís unes altres patents per a d'altres medicaments. A diferència dels malalts de càncer, els VIH positius estan més conscienciats. Saben per experiència que la competència entre productors de genèrics ha reduït el preu dels antiretrovirals. Ara els de primera línia són gratis, però quan fallen i els pacients necessiten noves combinacions, el preu puja a 170 euros per pacient al mes. Una quantitat exorbitant per a l'Índia: una persona guanya de mitjana 386 euros a l'any.

Aquest és el cas de Nareinder Tandon, que té VIH. Primer les coses van ser fàcils: va tenir fàrmacs gratis. Però des de fa dos anys va haver de començar una altra medicació . *Moriré si el Govern concedeix les patents. Però ja sabem que els pacients pobres no valem res*, diu.

Ana Gabriela Rojas. "Los pobres no valem nada". El País 1-2-2007.
Traducció i adaptació de l'autor.

Activitats

1. Resumiu la informació que acabem de llegir.
2. Quins punts de connexió té aquesta notícia amb el documental *Born into Brothels* ?
3. Què pretén la companyia farmacèutica suïssa amb l'acció judicial que se'n explica?

4. Què caldria fer amb els medicaments essencials per a protegir la vida dels malalts?

LA PROSTITUCIÓ AQUÍ

“Desde que vivía Franco estoy de puta. Era cuando nos llevaban a comisaría y nos rapaban el pelo, y esto siempre lo han querido prohibir, o regular, y nadie ha podido”. Cuando Marta, la cubana, tan bajita y oronda, se abre el abrigo negro que imita astracán para mostrar dos pechos que rebosan sobre el escote, la tarde madrileña, que transcurre a 11 grados centígrados, parece más invernal. “Claro, yo ya soy vieja, tengo 67 años y no me queda más que enseñarlas”. A Nadine, que tendrá cuarenta años menos que Marta (ambos nombres son supuestos), se le mueven las trenzas del pelo con las carcajadas. Hoy es el octavo cumpleaños de su hijo, que vive con la abuela en Costa de Marfil.

“A ella todos los policías la conocen, ¿verdad, mami? “ dice Nadine con admiración. *Desengaño*, una de las calles históricas de la prostitución en Madrid. Medio centenar de mujeres, todas aparentemente extranjeras (sólo una minoría de la cantidad indeterminada de entre 45.000 y 300.000 prostitutas que trabajan en España son españolas), se reparten los portales y esquinas de la zona, su tarifa: 25 euros completo. Los hombres miran pero pasan de largo. Febrero, dicen, es un mes muy malo. Nadine ha tenido dos clientes en 13 horas de esquina aunque, según Marta, es de las que más gana, entre 3.000 y 4.000 euros al mes. El grupito en el que conversan ambas incluye a dos ecuatorianas muy atildadas que andarán por la treintena. Una dice que era enfermera en su país; la otra, almacenista. Cada una es madre de dos hijos, que están allá. Todas aseguran tener papeles.

“Esta vida no me gusta, estar aquí exhibiéndose, preferiría limpiar calles, pero ¿qué ganas? ¿400 euros? Con eso no te pagas ni la ropa, ni el hostel ni puedes mandar dinero a tu país”. Ninguna quiere hablar de abandonar la calle para meterse en un burdel. Y dejan la mirada perdida si se les plantea si la prostitución, como ha dicho el Instituto de la Mujer, es una lacra que no debe regularse. “Pagas cinco euros de habitación, y lo demás es para ti, porque nosotras no tenemos chulo, sólo las rumanas”, explican quitándose la palabra. “En una casa cobras 60 euros y te quedas la mitad. Allí tienes que estar a determinada hora. Aquí vienes cuando quieres”, dice Nadine. La sombra azul de sus párpados le aclara la piel negra. “Y a ver quién va a pagar 60 euros”, se ríe, “si muchos vienen todas las semanas y te piden dos por uno”.

“Es más peligroso estar en pisos que en la calle. Cuando encuentras un cliente, vas a un hostel, donde siempre hay gente”. Hablan de hombres trajeados que apestan al desnudarse. De borrachos que no eyaculan y piden su dinero de vuelta. De clientes que roban. De palizas de *skins* en la Casa de Campo. De aquella compañera asesinada por un cliente habitual, que insistió en llevársela a su casa.

Sus planteamientos son así: lo que ganas, guárdalo, para cuando no puedas venir. Estás aquí por dinero, no porque te guste; pero no haces daño a nadie. (...)

Las botas de tacón de aguja que lleva Elena le quitan el aire añorado. Sus ojos azules se ciegan al sol junto a la Gran Vía madrileña. Cuatro compatriotas rumanas se apoyan en la pared. Todas, maquilladas, aparentan ser jóvenes. No tanto como Elena, que dice tener 19 años. Su castellano es casi perfecto: “Estudiaba idiomas en Rumania”, dice moviendo sus pestañas cargadas de rimel, “y he venido porque he querido, todo el dinero se lo mando a mi madre y a mi hermano”. “Si estuviéramos en pisos no vendría nadie, tendríamos que poner anuncios”, se lamentan.

Ana Alfgeme “Debate sobre la prostitución”
El País 11-2-2006

Activitats

1 - Quines semblances observeu entre aquestes històries i les que apareixen a la pel·lícula *Born into Brothels* ?

2 – Per què la gran majoria de les prostitutes que treballen a Espanya són estrangeres? Quin és el motor principal de la prostitució?

3 – Sobre si les prostitutes han de ser al carrer o en un local i amb una activitat regulada, què en penseu?

Contracamp: aspectes didàctics per al professorat

- Les condicions de vida de la població i especialment dels nens i nenes en països subdesenvolupats.
- La societat índia avui.
- La prostitució.
- La pobresa i la manca d'inversió en serveis socials en els països del Tercer Món.
- La responsabilitat dels països rics en la pobresa dels països del Sud.
- Actituds de voluntariat per millorar les condicions de vida dels països subdesenvolupats.
- El poder formatiu de l'art i la fotografia.
- El projecte de fer cinema documental.

Objectius formatius

- Comprensió del film.
- Valorar la capacitat de recollir informació, d'anàlisi i de crítica davant els problemes del nostre món

- Anàlisi del llenguatge i de les tècniques audiovisuals: tràvelling, càmera subjectiva, el muntatge i la càmera lenta.
- Conèixer les condicions de vida en països del Tercer Món.
- Observar l'elaboració d'un projecte audiovisual documental.
- Promoure valors relacionats amb la solidaritat i l'ajut a la població de països pobres.
- Reflexionar sobre les causes de la prostitució i les seves conseqüències.
- Observar actituds de crítica davant situacions de desigualtat social.

criteris d'avaluació

- Visionat atent, correcte i respectuós del film.
- Respondre les qüestions de comprensió i del llenguatge cinematogràfic de forma reflexiva i interessada.
- Capacitat per relacionar i entendre les diferents problemàtiques socials i polítiques plantejades en el film
- Identificar els temes i subtemes del documental.
- Lectura dels textos de la proposta didàctica i realització adequada de les seves activitats.
- Participació activa en els debats que es puguin suscitar.
- Expressió escrita i oral correcta de les feines proposades.

Zona Web

<http://www.kids-with-cameras.org/bornintobrothels/>
<http://www.imdb.com/title/tt0388789/>
http://en.wikipedia.org/wiki/Born_into_Brothels
<http://www.donesenxarxa.cat/spip.php?article65>
<http://www.moncomunicacio.com/adonaiprosti.htm>
http://www.unesco.org/courier/1998_12/sp/ethique/txt1.htm
http://www.ciudaddemujeres.com/articulos/article.php3?id_article=60

Proposta didàctica del film *Princesas* (2005) de Fernando León de Aranoa
<http://www.cinescola.info/0607/cine30.html>

Fonts i referències

Alfageme, Ana "Debate sobre la prostitución" El País 11-2-2006.

Ambròs, A.; Breu, R. (2007) *Cinema i Educació*. Barcelona: Graó.

AulaMèdia (2008) *Cinema i Ciutadania*. 3r d'ESO. Edició en cd. Barcelona: AulaMèdia.

Instituto Pedagógico "Padres y maestros" (2003) *Cine y transversales* Bilbao: Ediciones Mensajero.

Justícia, A. "Aprender a dejar la calle". La Vanguardia. 26-5-06

Rojas, A.G. *Los pobres no valemos nada*. El País 1-2-2007.